№ 182
პარასკევი, 24 აგვისტო, 1901 წ.

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ ᲦᲘᲠᲡ:

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12. . .	10 —	6 . . .	6 —
11. . .	9 50	5 . . .	5 50
10. . .	8 75	4 . . .	4 75
9. . .	8 —	3 . . .	3 50
8. . .	7 25	2 . . .	2 75
7. . .	6 50	1 . . .	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

„ᲘᲕᲔᲠᲘᲘᲡ“ ᲢᲔᲚᲔᲤᲝᲜᲘ № 227

1877–1901

ივერია

ტფილისი
საჯარო ბიბლიოთეკა

№ 182
პარასკევი, 24 აგვისტო, 1901 წ.
რედაქცია
ᲜᲘᲙᲝᲚᲝᲖᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐ, 21.
ტფილისი.
ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐᲡᲐᲑᲐᲠᲔᲑᲚᲐᲓ
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვ. გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას.
ᲤᲐᲡᲘ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡᲐ:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ 16 კაპ., მეოთხეზედ—8 კაპ.

„ᲘᲕᲔᲠᲘᲘᲡ“ ᲢᲔᲚᲔᲤᲝᲜᲘ № 227.

შაბათს, 25 აგვისტოს, გორის ოქონის ეკკლესიაში გარდახდილი იქმნება წლის წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის

დეკანოზის

გრიგოლ სვიმ. ძის ღამბარაშვილის

სულის მოსახსენებლად, რასაც შვილნი მისნი აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ.

(1—185—1)

ᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲘ

ᲛᲘᲮᲔᲘᲚ ᲒᲔᲓᲔᲕᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘ

იღებს ავადმყოფებს დილით—12—1, საღამოთი 6—7. ყორღანოვის ქუჩა, 16, საკ. სახლი. ტელეფ. 791. (ნ.)

ტფილისის კერძო სამკურნალო

ავადმყოფთათვის კრაოტები (ერთი უფასოა).

ᲛᲘᲮᲔᲘᲚ ᲒᲔᲓᲔᲕᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲐ.

კუკია, ნიკოლოზის ქუჩა, სახლი საგინაშვილისა, № 21 (ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ᲢᲔᲚᲔᲤᲝᲜᲘ № 274.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

ᲓᲘᲚᲘᲗ:

Ვ. Ი. ᲟᲘᲟᲘᲜᲐᲫᲔ—კბილის სნეულებანი, 8—10 საათ.

ᲛᲘᲮᲔᲘᲚ ᲒᲔᲓᲔᲕᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘ—ნერვებისა და წამლობა ელექტრონით, 9—10 საათ.

Გ. Გ. ᲛᲐᲚᲐᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘ.—შინაგან; სამშაბათობით და ხუთშაბათობით, 10—11 საათ.

Ნ. Ა. ᲛᲣᲚᲘᲜᲘ—ყურისა, ყელისა და ცხვირისა—11—12 საათ.

Ი. Პ. ᲐᲮᲐᲚᲨᲔᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘ—კბილის სნეულებანი. 10—12 საათ.

Ა. Მ. ᲨᲐᲢᲘᲚᲝᲕᲘ—თვალის, 10—11 საათ.

Დ. Ა. ᲒᲔᲓᲔᲕᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘ—ნერვებისა და შინაგანი. 12—1 საათ.

Ე. Გ. ᲤᲔᲓᲝᲠᲝᲕᲘ. შინაგან და ბავშვებისა. 1—2 ს.

Ვ. Ლ. ᲛᲐᲠᲙᲔᲕᲘᲩᲘ.—საქირურგო, 12$^1/_2$—1$^1/_2$ საათ. სამშაბათობით. 3—4.

Ი. Დ. ᲑᲔᲒᲗᲐᲑᲔᲒᲝᲕᲘ. სიფილისისა, კანისა და საშარდესი, 1$^1/_2$—2 ს.

ᲡᲐᲦᲐᲛᲝᲗᲘ:

Ი. Ნ. ᲗᲣᲛᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘ—დედათა სნეულებანი. 5—6 საათ.

Ა. Ა. ᲑᲔᲚᲝᲒᲝᲚᲝᲕᲘ—შინაგანის (სტომაქის ავადმყოფობანი) და მიკრო-ქიმიური გამოკვლევანი. 5—6 საათ.

ᲙᲕᲘᲠᲐᲝᲑᲘᲗ:

Გ. Გ. ᲛᲐᲚᲐᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘ—10—12 ს. შინაგან ავადმყოფობათა.

სამკურნალოს აქვს საწოლი ოთახები.

ფასი რჩევა-დარიგებისა 50 კ. ოპერაციები და კრაოტები—მორიგებით.

პირველი კერძო სამკურნალო

ᲔᲥᲘᲛᲘᲡ ᲜᲐᲕᲐᲡᲐᲠᲓᲘᲐᲜᲘᲡᲐ

(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავათმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

ᲓᲘᲚᲐᲝᲑᲘᲗ:

Ბ. Ა. ᲜᲐᲕᲐᲡᲐᲠᲓᲘᲐᲜᲘ. 11—12 ს. სადოსტაქრო, ვენერიული (სიფილისი) და საშარდეს ავადმყოფობანი.

Ყ. Მ. ᲩᲘᲥᲝᲕᲐᲜᲘ. 9—10 საათ. სნეულებანი: თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

Ზ. Ი. ᲑᲐᲑᲐᲜᲐᲡᲘᲐᲜᲪᲘ. დილის 11—12 საათ. ქალთა და ბავშვთა სენით ავადმყოფებს.

Კ. Ი. ᲑᲫᲔᲚᲘᲨᲕᲘᲚᲘ. 12—1 საათ. ყურისა, ყელისა, ცხვირის ავადმყოფობისა.

Ა. Პ. [illegible]ᲐᲞᲔᲢᲘᲐᲜᲪᲘ. 1—1$^1/_2$ ს. შინაგანისა და ბავშვებისა.

ᲡᲐᲦᲐᲛᲝᲝᲑᲘᲗ:

Ნ. Ნ. ᲠᲝᲡᲢᲝᲛᲑᲔᲙᲝᲕᲘ. 6—7 ს. საქირურგო და კანისა.

Გ. Ა. ᲗᲐᲠᲮᲐᲜᲝᲕᲘ. შინაგან და ბავშვებისავადმყოფობისა, 7—8 ს. და აუცრის ყვავილს კვირაობით 9—10 საათ.

Ბ. Ა. ᲜᲐᲕᲐᲡᲐᲠᲓᲘᲐᲜᲘ. 7$^1/_2$—8 ს.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური. ღარიბთათვის უფასოდ, ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.

Ო. Ტ. ᲐᲠᲕᲐᲜᲘᲢᲐᲙᲘ. 11—1 ს. გაუკეთებს სახლში მსურველთ „მასსაჟს“, აუცრის ყვავილს და გამართავს საექიმო გიმნასტიკას ექიმის დანიშნით.

დირექტორი სამკურნლოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი.

Первая частная лечебница—д-ра
Навасардіана.
Тифлисъ, противъ памят. Воронцову.

სასწავლებელი და პანსიონი

Ა. ᲛᲐᲛᲣᲚᲐᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲐ.

ოლგას ქუჩა (Ольгинская), № 13.

ყმაწვილებს იღებენ ყოველ დღე. სწავლა 1 სექტემბრიდამ.

(10 181-4)

ᲐᲡᲘ ᲬᲚᲘᲡ ᲛᲘᲬᲣᲠᲣᲚᲨᲘ

—

თუ ჩვენმა ქალაქმა თავის გამგეობა ვერ მოიხმარა და მომავალი ხმოსნების არჩევანი ზეგარდამო განკარგულებისამებრ უნდა მოახდინოს, მაგიერ ვერც ჩვენმა ქუთათურმა სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკმა ისახელა თავი. უზენაესის ბრძანებით აღარც იმასა აქვს ხელი თავის საქმეთა გამგეობა თვისის ნებითა და მიხედვით აწარმოოს. ამიერიდან დროებით თავმჯდომარე ეყოლება წარმომადგენელთაგან ამორჩეული-კი არა, ფინანსთა მინისტრისაგან დანიშნული, როგორც განსაკუთრებული ხელთუფალი. იგი იქმნება საქმეთა გამგებელი, წარმომადგენელთა მომწვეველი, თუ იპრიანა, და პასუხის მგებელიც მთავრობის წინაშე.

აი ასეთ მდგომარეობაში ჩაგვაყენა ჩვენმა თვალახვეულმა, გულის თქმით გატაცებულმა დას-დასობანამ და შესაძლებელია სამუდამოდაც დავრჩეთ, რადგანაც მისი შეცვლა მინისტრისა და მთავარ-მართებლის შეთანხმებაზეა დამოკიდებული, თუ ვეცადენით და ბანკს თავიდან მოვაშორეთ მისი წარმატების შემაფერხებელი მიზეზები.

მერე კი შევიძლებთ? ვაი თუ ვერა. ოსმალ-სპარსთა დამღუპველმა ბატონობამ ჩვენს მამებს ისე გაუფუჭათ ზნეობა, იმდენად გაურყვნა

ფელეტონი

სამეცნიერო მიმოხილვა

I

ᲰᲐᲔᲠᲘ ᲓᲐ ᲡᲘᲪᲝᲪᲮᲚᲔ.*)

2.

პირველს წერილში მოკლედ ავწერთ, თუ როგორია ფიზიკური ბუნება ჰაერისა, მაგრამ არა გვითქვამს-რა, ქიმიურად იგი რას წარმოადგენს, რისგან შესდგება.

ძველად მეცნიერნი და ფილოსოფოსნი ჰაერს, მიწას, წყალსა და ცეცხლს პირვანდელ უბრალო ელემენტებათა სთვლიდნენ, რომლებისგანაც შემდეგ ხილული ქვეყანა შეიქმნა. მათის აზრით, თვითოეული ამათგანი ერთგვარს ნივთიერებას წარმოადგენდა, რომლისაგანაც სხვა რაიმე უბრალო ნივთიერების გამოყოფვა შეუძლებელი იყო. ასეთმა შემცდარმა აზრმა მე-XVIII საუკუნის დამლევამდე მოაღწია, ვიდრე თანამედროვე ყოვლადძლიერი მეცნიერება ქიმია მტკიცე ნიადაგს მოიპოვებდა, განვითარების სწორე გზას დაადგებოდა.

ახალმა მეცნიერებამ და ლავუაზიეს შესანიშნავმა აღმოჩენამ ჰაერის შესახებ შედგენილი აზრი ძირეულად შესცვალეს და დაამტკიცეს, რომ იგი ერთგვარს ნივთიერებას არ წარმოადგენს და არც-თუ ქიმიურად რამდენისამე უბრალო ელემენტისაგან შემდგარ საგნებთანა აქვს რამე საერთო. თვითონ წყალსა-კი არავითარი მზგავსება არა აქვს ამ მხრივ ჰაერთან. მაშინ როდესაც წყალი ორის ცალკე ნივთიერებისაგან (მჟავბადისა და წყალბადისაგან) შესდგება განსაკუთრებულის პროპორციით H_2O და ამ რიგად ერთს, ქიმიურად შეერთებულს მთელს წარმოადგენს, ჰაერი მხოლოდ ნარევია სხვა-და-სხვა უბრალო ნივთიერებისა, რომელთა შორისაც არავითარი მჭიდრო კავშირი არ არსებობს. ჰაერი რომ ასეთი უბრალო ნარევი არ იყოს სხვა-და-სხვა გაზებისა და მათ შორის ისეთივე დამოკიდებულება იყოს, როგორსაც ქიმიურად რამდენისამე ელემენტისაგან შემდგარ ნივთიერებათა შორისა ვხედავთ, მაშინ ჰაერის შემადგენელი ნივთიერებანი რაოდენობით ასრე ცვალებადნი არ იქმნებოდნენ, როგორც ამას თითქმის თვითოეულ ფეხის გადადგმაზედ ვხვდებით.

ავიღოთ, მაგალითად, [illegible] წყალი. თუ რომ წყალბადი (H) ორი წილი არ არის და მჟავბადი (O) ერთი წილი, არავითარი სასწაული წყალს ვერ დაჰბადავს, მაგრამ იგივე ნივთიერებანი გადაჭრილის პროპორციით (H_2O) და განსაკუთრებულს პირობებში წყალს იძლევიან. ჰაერი-კი სულ სხვა არის. მის შემადგენელ ნივთიერებათათვის (მჟავბადი, აზოტი და სხ.) საჭირო სრულიადაც არ არის, რომ მუდამ სასტიკად განსაზღვრულს რაოდენობას წარმოადგენდნენ. შეიძლება ერთს შემთხვევაში მჟავბადი იყოს მეტი, მეორეში ნაკლები, ან სხვა რომელიმე შემადგენელი გაზი მეტ-ნაკლებობდეს, მაგრამ ჰაერს-კი მაინც სახე არ ეცვლება.

მეორე, არა ნაკლებ დამამტკიცებელი საბუთი ჰაერის ამგვარ ბუნებისა კიდევ ის არის, რომ, მაგალითად, მჟავბადი და აზოტი შერევის დროს (ჰაერის ძირითადი ელემენტებია) სითბოს არც ანთავისუფლებენ და არც შეიწოვენ, რაიცა ყოველგვარ ქიმიურ შეერთების აუცილებელი შედეგია. მაშასადამე, აქედგან არც-თუ ქიმიურად შემდგარი ნივთიერება ყოფილა ჰაერი.

—

გავეცნოთ მაშ მოკლედ, როდის და რა ნაირად აღმოაჩინეს, თუ რისგან შესდგება ჰაერი. ჟან მაიოვმა 1669 წ. პირველმა გვიჩვენა, რომ ჰაერი ელემენტი, ერთგვარი ნივთიერება არ არის. მაიოვი მიხვედრილი იყო, რომ ჰაერი ორის სხვა-და-სხვა გაზისაგან შესდგებოდა „გვარჯილა-ჰაეროვანისა“, როგორც იგი უძახდა (ეს გაზი სუნთქვასა და წვას ეხმარებოდა) და კიდევ მეორე გაზისაგან, რომელსაც პირველის თვისებები არა ჰქონდა, მაგრამ არ დასცალდა ეს თავისი დაკვირვება ბოლომდის მიეყვანა და ჰაერის ნამდვილი შემადგენელი ნივთიერებანი დაწვრილებით და სავსებით შეესწავლა.

1774 წ. პრისტლეიმ ჰაერის გამოკვლევაში ერთი ნაბიჯი წინ წასდგა და ჰაერის შემადგენელი ორი უმთავრესი გაზი ერთი მეორისგან გაჰყო. მაგრამ შვეციელ ქიმიკოსის ბელლესავით († 1786 წ.) იგიც შესცდა და ეს ორი გაზი (მჟავბადი და აზოტი) ერთი მეორის ცვლილებათ დაჰსახა, თუმცა საერთო მათ შორის სრულიად არა არის-რა.

ჰაერის ნამდვილ ბუნებისა და მის შემადგენელ ნივთიერებათა აღმოჩენა ბედმა წილად საფრანგეთის ცნობილს ქიმიკოსს ლავუაზიეს (1743—1794 წ.) არგუნა. მართალია, ლავუაზიეს დროს უკვე ძნელი არ იყო დაემტკიცებინათ, რომ ჰაერი ორის სხვა-და სხვა ელემენტისაგან შესდგებოდა, მაგრამ მარტო ეს როდი გვაუწყა ლავუაზიემ. მისმა ცდამ ამ მხრივ ქიმია, როგორც მეცნიერება, სულ სხვა ნიადაგზედ დააყენა და, ჰაერის შემადგენელ ნივთიერებათა საიდუმლოს გამოაშკარავებისა გარდა, ბევრი რამ სხვაც გამოარკვია. ლავუაზიეს გამოკვლევამ მაგალითად, დაამტკიცა, რომ ჰაერი ორის გაზისაგან შესდგება, რომელთაგანაც პირველს ერთი მეექვსედი ადგილი უჭირავს და სუნთქვასა და წვას ხელს უწყობს, ხოლო მეორე, რაოდენობით გაცილებით მოჭარბებული (დანარჩენი $^5/_6$ ამ გაზს უჭირავს), სუნთქვისათვის და წვისათვის უვარგისი, გამოუსადეგარია. პირველს ამათგანს უწოდა მჟავბადი (oxygenium), რადგანაც თვისებათა აქვს სხვა-და-სხვა ნივთიერებასთან შეერთების დროს სიმჟავე დაჰბადოს, ხოლო მეორეს—აზოტი (nitrogenium), ე. ი. არა მაცოცხლებელი, რადგანაც სიცოცხლისათვის იგი უვარგისი და გამოუსადეგარია.

ამ რიგად ჰაერის შესახებ ლავუაზიეს აღმოჩენამ თანამედროვე ქიმიას სულ სხვა ნათელი მოჰფინა. მაგრამ რაც მას შემდეგ ერთი საუკუნის განმავლობაში ჰაერისა და საზოგადოდ გაზების ანალიზში ცვლილება მოხდა, ამან სულ სხვა განვითარების გზა გაუკვლია ქიმიას.

ურიგო არ იქმნება მაგალითითაც დავასაბუთოთ, თუ რა საშუალებით შეიძლება ჰაერის შემადგენელ ნივთიერებათა რაოდენო[illegible]

---

*) იხ. „ივერია“ № 176

ეროვნული

ადამიანობა, რომ ჩვენ, მათ შვილებს, დღეს დიდი გამჭრიახობა გვმართებს როგორმე გამოვაბრუნოთ და გამოვაკეთოთ ის საქმე, რომლის სავალალო ყოფას ეხლა ყველა აღიარებს—მოწინააღმდეგეთა დასიცა და აწინდელი გამგეობაცა.

აქაც გარეშე ძალა ჩაერია საქმეში და დამფუძნებელთა და სესხის გამტანთა ინტერესები დაიცვა უცილო განსაცდელისაგან, რომელსაც ექადდებოდა ბანკის მოთავეთა უთაურობა. ეს უთაურობა-კი მოჰყვა ადრინდელ ზუთხობანას, ფრაკის ხევას, ქოლგის ქნევას, და აგრეთვე ზოგიერთ ოპოზიციონერთა გულუმართლობას, პირწყალ გამშრალობას, გულის წადილის მისაწევად მწერლობის გამოწყებას და უპირო ამხანაგის ვითომც დასასჯელად ხელის ჩამოურთმევლობის მარტოოდენ ქადაგებასა.

სულ-კი იმიტომ გავბედუკულმართდით, რომ ჯერ კიდევ შესისხლხორცებული და შეგნებული არა გვაქვს ჭეშმარიტი მამულის სიყვარული, მამულიშვილობა და მამულის სამსახური. მეტადრე სამწუხაროა ასეთი ბედუკულმართობა, როცა შეგნებულის სახელით თავი მოგვაქვს და ვიღწვით კიდეც საზოგადოებრივის ცხოვრების ასპარეზზე. კერძოდ-კი ძმათა სიძულილს და მამულის ღალატს ვადგივართ.

აქ საზოგადო საქმეს ჩვენის წინდაუხედაობით სამარეს უთხრით, იქ ჩვენს ადგილ-მამულს ჩვენის უთაურობით და გაფლანგვის წყურვილის მოსაკლავად მდიდარ უცხოზე ვყიდით, თითქოს ვიწვევდეთ, მობრძანდით, თქვენი ჭირიმე, ჩვენს ნაფუძარზე თქვენ აღორძინდითო. ამას ჩავდივართ მაშინ, როცა ჩვენი გლეხობა, მეტადრე იმერელი, ისე შეწუხებულია უმიწა-წყლობისაგან და საშველი არსაიდანა აქვს, თუმცა გასასყიდი მამული ადვილად შეგვეძლო მიგვეყიდა მისთვის და გასაცემიც ადვილად შეგვეძლო გაგვეცა იმაზედვე. ის გლეხობა, რომელმაც თავისი ოფლით მონაგარი რამდენიმე მილიონის მამული დაიხსნა ბატონისაგან, ვგონებ, ახალი საჭირო მიწა-წყლის შეძენასაც გაუძლვებოდა. მაგრამ ასეთ საერო საგმირო საქმეს გული უნდა მამულისა და ღვიძლი ძმის მოყვარული, ხოლო გონება გამჭრიახი და შორს გამჭვრეტი. ჩვენ-კი არც ერთი მოგვეპოვება, არც მეორე.

საკვირველია, ჩვენი ჟურნალ-გაზეთობა იმ თავიდანვე გვიქადაგებდა, რჯული, ენა და მამული დაგვეცვა ჩვენის ერად ცხოვრების გასამტკიცებლად, მაგრამ ამ ქადაგებამ ვერაფერი გვიშველა და, თითქოს ბედის წერითაო, რჯული და ენა დავკარგეთ,—პირველი ერმა, ორივე მისმა განათლებულმა თაობამ,—და ეხლა მამულიც გვეკარგება, უფრო მის მოწინავე წოდებას—მამაპაპათაგან ნაანდერძევი სამი ძვირფასი ნიჭი, ჩვენი ერის გვირგვინი, რომელსაც ჩვენ, უდებნი ძენი ველარ უწევთ პატრონობასა.

კლდია.

ახალი ამბავი

⁂ კავკასიის მთავარ-მართებელი თავ. გოლიცინი გუშინ, საღამოს 6 საათზედ, დაბრუნდა პეტერბურგიდგან.

⁂ 22 აგვისტოს ტფილისის გუბერნატორის თანამდებობის აღმასრულებელმა ბ-ნმა სვეჩინმა უკვე აცნობა ტფილისის პოლიცმეისტერს, რომ 4 სექტემბრიდგან ერთის წლის ვადით ტფილისში გაძლიერებული მცველობა უნდა იქმნეს შემოღებული.

⁂ ალექსანდრე III სახელზედ დაწესებული პრემია 3,000 მან. მომავალს წელს მიეცემა იმ მეღვინეებს, ვინც საფერავისა, რქა-წითელისა, თავკვერისა და მურვედრის საუკეთესო ნამდვილ სასმელს ღვინოს წარადგენს. ღვინოს სპირტი და შაქარი სრულიად არ უნდა ერიოს.

⁂ ლაპარაკი თურმე აღძრული, როგორც-კი ართვინის და ბათუმის ოლქი იქნებიან გაერთებული, ქუთაისის ოლქის სასამართლოს სამოქალაქო და სისხლის სამართლის სამუდამო განყოფილებანი დააარსონ ბათუმში.

⁂ ტფილისის ტრამვაის უსახელო საზოგადოების დირექტორმა გუშინ-წინ აცნობა ქალაქის გამგეობას, რომ განკარგებულ საშუალებით ქუჩების მოკირწვლის პროექტი საზოგადოების გამგეობისათვის ბრიუსელში გაუგზავნია განსახილველად.

⁂ ტფილისის პოლიცმეისტერმა 22 აგვისტოს თავისს სამმართველოში ქალაქის ყველა ბოქაულები შეჰკრიბა და მოლაპარაკება ჰქონდა იმის შესახებ, თუ მომავალს გამოფენაზედ წესიერება როგორ იქმნეს დაცული.

⁂ ობოლთა სამზრუნველოს (Сиротскій судъ) თავმჯდომარეს ქალაქის საბჭოს წინაშე შუამდგომლობა აღუძრავს, რომ აღნიშნულ სამზრუნველოს წევრების არჩევანი იქმნეს დანიშნული. არჩევანი შემოდგომაზედ მოხდება.

⁂ როგორც პეტერბურგიდგან იწერებიან, კავკასიურ ხელობის ვერცხლის მოთხოვნილებას საფრანგეთში ძლიერ თურმე უმატნია, ასე რომ ამ დღეებში ერთს პეტერბურგელს ფირმას დიდ-ძალი ვერცხლის ნივთები თურმე გაუგზავნია კავკასიურის ხელოვნებისა.

⁂ ქალაქის გამგეობას გარდაუწყვეტნია ჯერ-ჯერობით დიდი ზომის სააფიშო სვეტი მხოლოდ ხუთი ცალი დადგას და აქვე მოთავსდეს გაზეთებისა, პაპიროსისა და გასაგრილებელ სასმელების გასასყიდი პატარა ბუფეტები, ხოლო დანარჩენი 20 სვეტი მცირე ზომისა დადგას—სიმაღლით $4\frac{1}{2}$ არშ., სიგანით $1\frac{1}{4}$ არშ. აღნიშნულის სვეტების გაკეთება საჯარო ვაჭრობით გაიცემა, რომელიც 28 აგვისტოსათვის უნდა მოხდეს. პირველად ეს სვეტები გოლოვინისა და მიხეილის პროსპექტზედ იქმნება დადგმული, შემდეგ-კი სხვა ქუჩებშიაც იმ რიგზედ, როგორც ამას ქალაქის გამგეობა უჩვენებს.

⁂ „Природа и люди“-ს მე-42 ნომერში დაბეჭდილია სურათები საქართველოს მეფეების თამარისა და გიორგი XII და აგრეთვე წერილი: „საქართველოს ისტორია.“ ამ ნომერში წერილის დასაწყისია მხოლოდ მოთავსებული.

⁂ თანახმად ბაქოელ ნავთის მწარმოებელთა კრების საბჭოს შუამდგომლობისა, ნება დართულია ერთის წლის ვადით 1901 წლ. 1-ლ ივნისიდგან ფუთ ნავთზედ $\frac{1}{10}$—$\frac{1}{8}$ კაპ. გარდასახადი იქმნეს შემოღებული, რომელიც ისევ ნავთის მწარმოებელთა საზოგადო საჭიროებათ უნდა მოჰხმარდეს.

კავკასიის მომავალი გამოფენა

გამოფენის ზოგიერთი განყოფილება და კერძო პავილიონები უკვე სრულიად მზად არის.

⁂

საბოლოოდ გარდაწყვეტილია გამოფენაზედ მისვლელთ შემდეგი ფასები გადახდეთ: პირველს სამს დღეს თითო მანეთი, ისე დღით—20 კაპ., საღამოთი—30 კაპ., ხუთშაბათობით— 50 კაპ., კვირადღეობით დღისით—10 კაპ., საღამოთი 20 კაპ.

სამცხე-საათაბაგოს ნაოხრები

(მგზავრის შენიშვნანი)

IV

სძინავს?—გაალვიძე.

ხერთვისის ციხე, ეს არწივის ბუდე, დაშენებულია ციცაბოზედ არტაანის და ჯავახეთის ორივ მტკვრის შესართავში!.. ქართველთ აუშენეს ეს მოხერხებული ციხე—ამას ჰმოწმობს შიგ შუა ციხეში ნანგრევი მცირე ეკლესია. ამაყად დასცქერიან ნანგრევები ციხე-გალავნისა და ფაშის აწ უქმად მყოფი სასახლე მიწიან ბანებით დახურულ, ხონბიკათ შეკრებილ ხერთვისს და მის მშვენიერ ბაღებს, მრავალ საუკუნოებიან თუთის ხეებით და სხვა ხეხილით!..

ხერთვისში სულ იანიჩართ შთამომავალნი ოსმალნი ცხოვრობენ და თუ ვინმე გამუსულმანებული—მესხია, ისიც მეტი ფანატიკოსი. აქ გვიმასპინძლეს ნალეკარმა ბეგმა ბოზბეკოვმა და გათათრებულმა ბეგმა აბაშიძემ... წესიერად ჰქონდათ შეგნებული ამ პატიოსან პირთ ამ მხარის ავ-კარგი წარსულშიაც და აწმყოშიაც... ეს შეგნება სხვაგანაც ბევრგან შეგვხვდა...

აი აწყვერსა და ასპინძას შორის, სადაც კოდიანის მთა წამოწოლილა ჰკობის ზევიდან, არის ორი სოფელი ოშორად წოდებული. როგორც აქ, ისე მახლობელ სოფელს იდუმალაში გათათრებული ქართველები ცხოვრობენ, მაგრამ სრულის ქართულის გვარებით: ჰინჰარაძე, ჰინჭველაძეო. თვით ბეგი ავალოვ-ათაბეგოვი ტომით ქართველობს, სჯულით მაჰმადიანობს.

ოშორის მოლა მოსაწონ ქართულს ლაპარაკობს. როდესაც მე შევეკითხე, რა დაუძახო თათრულად, როცა ვლამობ რაიმე გამოვკითხო მეთქი—მან მიპასუხა: „გადამცკიცული ენის წესით უმჯობესია უბრძანოთ „ყარდაშ-ბეგ“—ძმათ-

---

ლავუაზიეს ცდას რომ არ მივმართოთ და უფრო გაადვილებულის გეი-ლიუსაკისა და გუმბოლდტის ეგრედ წოდებულ ევდიომეტრიულ მეთოდით ვისარგებლოთ, ასე შეიძლება შევიტყოთ ჰაერის ნარევში რამოდენა მჟავბადია. ავიღოთ, მაგალითად, ჰაერი და შევურიოთ წყალბადი. წყალბადი მაშინვე განსაკუთრებულის, სასტიკად განსაზღვრულის დამოკიდებულებით, ჰაერის მჟავბადს შეუერთდება და მოგვცემს წყალს (H_2O). ამის შემდეგ, ეჭვი არ არის, სულ ადვილი გამოსაანგარიშებელი იქმნება ჩვენ მიერ საცდელად აღებულს ჰაერში რამდენი მჟავბადი ყოფილა და რამდენი სხვა ნივთიერება.

სულ სხვაა ჟ. ბ. დუმას და ბუსსენგოს მიერ 1841 წ. ნაჩვენები, სიმძიმეზედ დამყარებული, ახალი საშუალება ჰაერის ანალიზისა. უნდა აიღოთ სუფთა ჰაერი, რომელშიაც წყლის ორთქლი და ნახშირმჟავა არ უნდა იყოს და გაატაროთ მილში, სადაც წითლად გახურებული სპილენძი სძევს. ჰაერის მჟავბადი მაშინვე გახურებულს სპილენძს შეუერთდება. დარჩენილი გაზი რომ მოაგროვოთ და ასწონოთ, ან თვითონ სპილენძი ასწონოთ ცდის შემდეგ (რასაკვირველია, ერთიც და მეორეც ადრევე აწონილი უნდა გქონდეთ), ჰნახავთ საცდელად აღებულს ჰაერში რამოდენი ყოფილა აზოტი და რამოდენი მჟავბადი. გაზი, რომელიც მილში გატარების შემდეგა რჩება, აზოტია და წვას (горѣнію) ხელს არ უწყობს. ამ გაზში რომ ანთებული სანთელი შეიტანოთ, მაშინვე გაქრება.

ერთი სიტყვით, ეჭვს გარეშედა და დამტკიცებულად უნდა ჩავთვალოთ, რომ ჰაერი მხოლოდ უბრალო ნარევია და ამ ნარევში უმთავრესი ადგილი მჟავბადსა და აზოტს უჭირავს. მართალია, ჰაერის დაწვრილებითმა ანალიზმა, ამ ორის უმთავრეს ნივთიერების გარდა, ბევრი სხვა ნივთიერებაც აღმოაჩინა, მაგალითად, ნახშირ-მჟავა, ოზონი, არგონი, რომელიც 1894 წელს ლორდმა რეილეემა და პროფესორმა რამსეემ აღმოაჩინეს, და სხ., მაგრამ ჰაერში მათი მყოფობა ყველგან და ყოველთვის აუცილებელი არ არის, შემთხვევითია, თუმცა არც იმისი თქმა შეიძლება, რომ დღემდის ჰაერის ყველა შემადგენელი ნივთიერებანი იყვნენ ცნობილნი. მაგრამ ეს ჩვენს საგანს არ შეადგენს.

როგორც დღემდის არის მიღებული და ცნობილი, ორი კუბიკური მეტრი თავისუფალი, სუფთა ჰაერი რომ ავიღოთ, აქედგან 20,81 მეტრი მჟავბადი იქმნება, 79,17 აზოტი და რამდენიმე მეათასედი მეტრისა ნახშირ-მჟავა. არგონსაც 0,935 ანგარიშობენ. მაგრამ მინიმალურის რაოდენობის ნივთიერებანი იმდენად დიდის ყურადღების ღირსნი არ არიან.

მაშ ისევ პირველის სამი ნივთიერების დაწვრილებით გაცნობას შევუდგეთ და დავასახელოთ, თუ თვითეულის მათგანის ბუნება და თვისება რა გვარია, ან საიდგან იძენს ამათ ჰაერი.—

როგორც უკვე მოხსენებული გვქონდა, მჟავბადი სიცოცხლისათვის უმთავრესი და მაცოცხლებელი გაზია, ჰაერთან შედარებით ბევრად მძიმე. 1,000 ლიტრი (თვითო ლიტრი ჰაერი 1,293 გრამს იწონს) ჰაერი რომ ავიღოთ, აქედგან 208 ლიტრი მჟავბადი იქნება, 792 აზოტი. გარდა მცირედის მეტნაკლებობისა, რომელიც უფრო ხშირად შეიძლება შეცდომის ნაყოფი იყოს, ჰაერი დაბლობსა და მაღლობს ადგილებში, ყველგან ერთგვარს ნარევს წარმოადგენს, როგორც დუმასი და ბუსსენგოს მიერ მრავალ გზის სხვა-და-სხვა პირობებში განმეორებულმა ცდამ აღმოაჩინა. მაშასადამე, შემცდარად უნდა ჩაითვალოს ის აზრი, ვითომ ჰაერი დაბლა-და-დაბლა მჟავბადით მდიდარი იყოს, მაღლა ღარიბი და სამაგიეროდ ზემოდ და ზემოდ რაოდენობა აზოტისა მატულობდეს. ქიმიკოსების აზრით, ჰაერი ყველგან ერთგვარად შეზავებულია მჟავბადისა და აზოტის მხრივ, განსხვავება მხოლოდ დაბალი და მაღალი ადგილების ჰაერის სითხელე-სისქელეშია, სხვა არასფერში.

ამ რიგად თუ 1,000 ლიტრ ჰაერზედ მჟავბადი 208 ლიტრს იჭერს და მთელი ჰაერის მჟავბადი დედამიწის ზურგის ყველა მინერალურ მოდგმათა სიმძიმის ნახევარს შეადგენს, რაიცა 62,100,000,000,000,000 ფუთს დაიჭერს, თუ წყალიც $\frac{8}{9}$ თავისს სიმძიმისას მჟავბადს შეიცავს და ყველა სულდგმულსაც უხვადა აქვს თავისს ორგანიზმის ქსელში იგი შეწოვილი, შესდგება იქამდის დიდ-ძალი მჟავბადი, რომ აღარ ვიცით, ეს ამოდენა მჟავბადი საიდგან და როგორ უნდა მზადდებოდეს ბუნების მიერ, ან თავდაპირველად როგორ გაჩნდა? თუ ამ კითხვების დაწვრილებითს კვლევა-ძიებას მივყვებით, მაშინ ცოტა არ იყოს საქმე გაძნელდება და პასუხსაც უთუოდ ვერ ველირსებით, რადგანაც ნამდვილი პასუხი შეუძლიან მოგვცეს მხოლოდ იმან, ვინც არსებობის დასაბამი, ნივთიერებისა, ძალისა და სიცოცხლის დასაწყისი და სხვა ამგვარ კითხვათა მიზეზი იცის (?). ყოველს შემთხვევაში, ეჭვს გარეშეა, რომ მჟავბადი ჩვენის დედამიწის უხუცესი სტუმარია და დღეს არ ვიცით არც ერთი ისეთი დიდი წყარო, რომელიც ჩვენის დედამიწისათვის საჭირო მჟავბადს საკმაოდ იძლეოდეს, მაშინ, როდესაც დახარჯვით სხვა-და-სხვა ცხოველებისა, პირუტყვებისა და ფრინველების მიერ, თუ წვის დროს სხვა-და-სხვა ქიმიურ პროცესსებზედ, აუარებელი მჟავბადი იხარჯება.

ერთად-ერთ ამ გვარ დიდ წყაროთ დღეს-დღეობით მცენარეები ითვლებიან მხოლოდ, რომლებშიაც პრისტლეიმ, პერსევალმა და სენებიომ ეგრედ წოდებული ნახშირმჟავას დამხვეწელი ნივთიერება ხლოროფილი აღმოაჩინეს. (მცენარეების ხლოროფილი ნახშირ-მჟავას ორ გაზათა ჰხვეწს: ნახშირბადათ, რომელიც მცენარეთა ქსოვილს უერთდება და მჟავბადათ, რომელიც ჰაერს შეერთვის). გარდა ამ საშუალებისა, შეიძლება სხვა საშუალებანიც დასახელდეს, მაგალითად: წყლის ელექტროლიზი, დახვეწა გოგირდის სიმჟავისა და სხ., რომლებიც მჟავბადს ანთავისუფლებენ, მაგრამ საეჭვოა ყოველივე ეს ბუნებაში თვისს თავადა ხდებოდეს და ჰაერის მჟავბადს ამათგან რამე ემატებოდეს.

მაშ თუ ასრეა საქმე, საყურადღებოა ვიცოდეთ, შეუძლიანთ თუ არა ეს ამოდენა მჟავბადი მთლად მცენარეებმა შესძინონ ჰაერს? ამ კითხვას-კი, თუ მართლა მცენარეე-

ბატონოვო; შვილები ამ მოლას სტამბოლში ჰყოლია სოფტებათ და როცა შევეკითხე—რატომ რუსის სკოლაში არ ჰრზდი მეთქი,—მიპასუხა: „ძვირია მეტი და სად შევძლებ... ამასთან სტამბოლში სახელმწიფოთ მიზრდიანო“... ოსმალეთი დღესაც სათუთად უყურებს ამ მხარეს. აქაურმა მოლამ თუ 25 წელი იმსახურა, სტამბოლში ატყობინებენ და იქიდან ალობის ფირმანი თურმე მოსდით...

შვილების აღზრდის სიძვირეზედ და შეუძლებლობაზედ ყველგან გაიგონებ. საქართველოს მეფობის დროს წერა-კითხვა ყველა ოჯახში იყო მოდებული; ოსმალთ დროის მოლები გაუგებარ არაბულს მაინც ასწავლიდნენ, ეხლა კი არამცთუ სოფლებს, მთელს მხარეს ჰნახავთ, სადაც წერა-კითხვის მცოდნე ვერ იპოვება.

მრავალ საბუთებიდან სჩანს, რომ ოსმალთ ეს მხარე მეტად კულტურული და აღყვავებული ჩაუვარდათ ხელში. ამიტომ ქართველობას ბევრი რამ გადუცია ოსმალთათვის მოქალაქობრივის მხრით, მეურნობისა თუ საზოგადო ეტიკეტის მხრივ... ამას დღეს ოსმალნიც პირდაპირ ამბობენ.—მაგალითად, ბევრ-ცოლობა, ეს სჯულის მიერ დაკანონებული და მთელ ოსმალეთის მოსაწონი წესი აქ უნიადაგო შეიქმნა ქართველთ გავლენის გამო... მუსულმანურის წესით უშვილო ძმის სიკვდილის შემდეგ, მის ცოლს მეორე ძმა ესიძება თესლის აღსადგენათ, მამულის საპატრონოდ. აგრეთვე ძმის ვაჟს მეორე ძმის ქალი შეუძლიან შეირთოს, მაგრამ მესხეთში ამ წესებმა ფეხი ვერ მოიკიდა.

პატივით მოქცევა ოსმალთ მიერ ქართველთ სალოცავებისადმი ამ კულტურისავე მიზეზი იყო, აგრეთვე ქართველთ მიერ არამცთუ ენის, რჯულის შერჩენაცკი. ეხლაკი—უვიცობა, აჯმობა, უპატრონობა!...

მტკვარზედ ისევ ძველი ქართველთ მიერ ნაკეთი ხიდები ხიდობენ, გზებიც-კი სულ არაა. ახალქალაქში ორი შოსე მიდის: ბორჯომიდან და ახალციხიდან—ჯერ გუმბრშიაცკი ლამაზ დუზზე არაა გადატანილი შოსსე... სამეურნეო სკოლები, ან სახელოსნო, რომ მოწყვეტილ მხარემ რაიმე კულტურა შეიგნოს—არსად არი. რაღაც ორიოდე სკოლაა ხერთვისს, მუსხას, ბარალეთს, ქილდას, მაგრამ მათ ხალხი არ ეკარება... მტკვრის ხეობიდან გურია-აჭარა-შავშეთ-ერუშეთს მრავალი გზანი გადადიან, მაგრამ კისერ-სამტრევნი, მამა-პაპურნი...

ასპინძის მამულში, მტკვრის პირას, მშვენიერი აბანოებია ცხელი მადნის წყლებისა, სადაც მრავალი ავანტყოფი მიდის. მეფეების დროს ეს წყლები ქვიტკირით ყოფილან ნაშენნი. რუსებს დაუნგრევიათ—ავაზაკთ თავშესაფარი არ გახდესო. ავაზაკობა აღარაა, პატრონობა-კი მაინც გაშვა. ათას კლიაოზნიკობაზედ აშენებულ შუამდგომლობით მთავრობა ეხლა აპირებს იჯარით წელიწადში 80 მან. გაცემას...

ასპინძის ზევით მოსდევენ სოფლები ბნელო, დედეში, გაოშეთი, დავით-უბანი, ხოკეთი, ხუნცა და სხვები,—აქ სულ ქართველები არიან, ქრისტიანობაც დაუცავთ, მაგრამ ვაი თვით ქცევას, ტანისამოსს, ენას...

ხერთვისს ზევით უფრო კარგა შენახულა ქართველობა, მაგალითად, ქილდაში, გოგაშენში, ჩუნჩხაში, ჰაჭკარაში და სხვა... აქ ქართველთ ძველი ბევრი რამ ახსოვთ... უფრო ვარძიის მადლსა და გავლენას უნდა მიეწეროს აქაურ ქართველობაში სიმტკიცე.

აქ ერთი ამბავი მიამბეს: ეხლა რომ ქართლში ს. ნადარბაზევია, უწინ აქედან გადასულა,—ნანგრევები დამანახვეს კიდეც. ამ ჯავახეთის ნადარბაზევში ერთი მდიდარი გლეხი იყოვო, რომელსაც მეფე ესტუმრა... მარჯვეთ დაუხვდა გლეხი მეფეს, იმიტომ მეფის კაცებმა უთხრეს: „დეემღერე მეფეს, აზნაურობა მოგცესო.“ იმანაც მოიყარა მეფის წინ სუფრაზე მუხლი და შეჰმღერა:

„ბედავ, დიდო ხემწიფევ, ნადარბაზევი მთააო,
სამოც უღელა ხარი მყავ, კალოთ მოსული სხვააო,
ძროხა და ცხენი მრავალი, ცხვარს ხომ არა აქვს თვლააო,
პური და ღვინოც ამდენი, აზნაურობა რააო!“

შეიჭმუხნა მეფემ ბოლო სიტყვებზედ შუბლი, მაგრამ ერთმა მოხერხებულმა თანამხლებელმა მოასწრო და შეჰმღერა მეფეს: „ჯავახია და ბრიყვობსო, დაე, მაგისი იყოსო!“ და მხოლოთ ამაზედ უბოძა მეფემ აზნაურობა ბრიყვ ჯავახსაო...

მღვდელი ზაქარია გულისაშვილი

(დასასრული იქნება)

სიონისტთა პირველი კრება ტფილისში.

20 აგვისტოდგან ტფილისში დაიწყო სიონსისტების კრებები, ინჟინერის ბ-ნ უსიშკინის თავმჯდომარეობით. კრების დაწყებისას თავმჯდომარემ მოკლედ გააცნო დამსწრე ებრაელთ სიონისტთა მიმართულება და მისი მნიშვნელობა, აგრეთვე დაასურათა ვრცლად ის, თუ რა გაუკეთებია სიონისტების მოძრაობის საქმის მეთაურთ. მათ დაუარსებიათ სიონისტთა ბანკი, საიდგანაც დღემდე 600,000 მან. შემწეობა აღმოუჩენიათ შეუძლებელ ებრაელებისათვის. უმთავრესი აზრი სიონისტებისა ისაა, რომ გამოაფხიზლონ მთელის ქვეყნის ებრაელნი. დააკავშირონ ერთმანეთში და ნელნელ დააბრუნონ ისინი ისევ ძველ სამშობლოში—პალესტინაში.

ლონდონში ამ ერთის წლის წინად მომხდარ კონგრესზე სიონისტებს დაუდგენიათ რაიონებად დაჰყონ ის ადგილები, სადაც ებრაელები სცხოვრებენ. მალე ლონდონში სიონისტთა მე-5 კონგრესი მოხდება, რომელზედაც ანგარიშის წარსადგენად უსიშკინს ტფილისში ეს კრება დაუნიშნავს. დიდი გავლენა იქონია დამსწრე ებრაელებზე როგორც თვით თავმჯდომარისა, ისე მათის რაბინის ლევინის სიტყვამ. მათს სიტყვებს ხალხი აღტაცებულის ტაშის ცემით მიეგება. ეს სხდომა დამთავრდა აღნიშნულ რაიონის სხვა-და-სხვა წრეების წარმომადგენელთა ანგარიშების წაკითხვით, საიდგანაც სჩანს, რომ უმრავლესობა ებრაელებისა დიდის აღტაცებით ეკიდება სიონისტების მიერ დაწყებულ საქმეს. კრების გაგრძელება 20 აგვისტოს საღამოს და 21 აგვისტოს დილას თავმჯდომარის ავადმყოფობისა გამო არ შესდგა და გადაიდვა 21 აგვისტოს საღამოს 6 საათისათვის.

დაბა და სოფელი

სოფ. ფარცხმა (გურია). ჩვენში წელს სულ ცუდი ამინდებია: ხან უზომო სიცხეებია, ხან კიდევ წვიმები. ახირებულმა დარებმა სულ აგვიოხრა მოსავალი. ხილი ძლიერ ნაკლებია. მხოლოდ კაკალსა და კომშს ასხია რიგიანად. სხვა ყველაფერმა ხელი დაგვაბანინა. ჭირნახულიც ნაკლებად გვაძლევს ნუგეშს.

წრევანდელმა დარებმა ზვარმუშა ხალხს გული სულ აუცრუა. ჩვენს სიმდიდრეს ჭირნახული შეადგენდა და თუ ამანაც გვიღალატა, სწორედ არ ვიცით, რაით და როგორ დავაკმაყოფილოთ სხვა-და-სხვა მოთხოვნილებანი. ღვინო ხომ წელს სულ მთლად აღარ გვედგება.

ჩვენში აქამდის „იზაბელა“ ხარობდა; ეხლა ამ დალოცვილმაც გვიღალატა. ისე ნაკლებად ასხია, რომ, როგორც გლეხები ამბობენ, „მოსაკრებად ხეზედ გიდელი (ყურძნის მოსაკრეფი ჭურჭელია) არ გაიტანება“. სხვა ვაზი-კი ჩვენში არ არის.

მართალია, ეს ორი წელიწადია თავიანთ სკოლებთან სოფ. საყვავისტყეს მასწავლებელმა ალ. პარაშიძემ და სოფ. ფარცხმაში მასწავლებელმა ცინცაძემ ამერიკულ ვაზებზედ დამყნილი ვენახები გააშენეს და ეს ახლად გაშენებული ვენახები დიდს იმედსაც იძლევიან, თვით ბ.ბ. მასწავლებლებიც უზომოდ ბევრსა შრომობენ, რომ მათი საგანგებო ვენახები რიგიანი გამოვიდეს და თავიანთი მაგალითით სხვებსაც გააბედვინონ ახალის ჯიშის ვაზი გააშენონ, მაგრამ როდის რა იქნება, ვინ იცის? რომ დაინახეს, ახალი ვაზი კარგადა ხეირობსო, ზოგიერთმა მერმისისათვის ახალის ვაზის გასაშენებლად ადგილები კიდევაც გადასცეს სხვებსა. იმედია, ბ.ბ-ნი მასწავლებელნი არ დაჰზოგვენ შრომას და ამ საქმეში სხვებსაც ხელს შეუწყობენ, რადგანაც იმათი მეტი ჩვენში ჯერ ამ საქმეში დახელოვნებული არც არავინ არის.

7 აგვისტოს აქ შემდეგი უბედურება მოხდა: ამავე სოფელში მცხოვრების გლახუნა ბერძენიშვილის ახალგაზრდა ასულმა ქრისტინამ თავი მოიკლა. ნამდვილი მიზეზი თავის მოკვლისა არავინ იცის.

ბი იქმნებიან მჟავბადის უმთავრეს წყაროდ აღიარებულნი, ეჭვი არ არის, დიდი მნიშვნელობა ექმნება და შეუძლიან ბევრი რამ საბოლოოდ გარდასწყვიტოს ჩვენის ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის საქმეში. ყოველს შემთხვევაში მაინც ჯერ-ჯერობით მცენარეებს ამ მხრივ პირველი ადგილი უჭირავთ და დამტკიცებულია, რომ მწვანიან და ტყიან ადგილას ჰაერი ბევრად სუფთა, მარგებელი და მჟავბადით მდიდარია.

თუ რამდენად დიდს სამსახურს გვიწევენ ამ მხრივ ტყეები და საზოგადოდ მცენარეულობანი, ამას შემდეგი მაგალითიც ნათლად გვიჩვენებს: დამტკიცებულია ამ ბოლო დროის გამოკვლევით, მაგალითად, რომ 0,9 დეს. ტყიან ადგილისა ყოველ-წლივ 11,000 კილოგრამს (კილოგრამი $2\,{}^{1}/_{2}$ გირვანქაა), ანუ 5596 კუბიკურს მეტრს ნახშირ-მჟავას იწოვს ჰაერიდგანა და დახვეწის შემდეგ თითქმის ამოდენსავე (5594 კუბიკურს მეტრს) მჟავბადს უბრუნებს, ე. ი. 1 ნახშირ-მჟავა თითქმის 1 მჟავბადს იძლევა. ე. ი. ეს ისე დიდ-ძალს მჟავბადს დაიჭერს, რომ მარტო ეს ერთი წყაროც საკმარისი იქმნებოდა დედამიწის არსთ სიცოცხლისათვის საჭირო მჟავბადი არ შემოჰლეოდათ. მაგრამ, როგორც უკვე მოგახსენეთ, სხვა ნაირადაც იძენს ჰაერი მჟავბადსა, მაგალითად, სხვა-და-სხვა ქიმიურ პროცესების დროს და მეორეც, თუ სადმე ერთს ადგილას იხარჯება ეს გაზი, მაშინ იგი სხვაგან სადმე თავისუფლდება და ამ რიგად ნაკლებობა მისი სრულიად შეუმჩნეველად ივსება.

—

აზოტიც იგივ გაზია, მაგრამ მეტად სუბუქი (უჭირავს $^{5}/_{6}$ ადგილი მთელის ჰაერისა) და სიცოცხლისათვის უაზრო, გამოუსადეგარი, უმოქმედოა. თვითონ არ იწვის და არც წვასა და სუნთქვას უწყობს ხელს, მაშასადამე, არამაცოცხლებელ გაზის სახელს სავსებით ამართლებს. მაგრამ არც მომშხამველია, როგორც ნახშირ-მჟავა. ამ გაზის წარმომდინარეობის შესახებაც მეტად მცირედი ცნობანი გვაქვს. ვიცით მხოლოდ, რომ გოგირდის წყლები საკმაოდ ბლომად იძლევიან ამ გაზს, აგრეთვე ცხოველები სუნთქვის დროს აზოტს უკანვე იღებენ. მჟავბადივით აზოტის რაოდენობაც ყველგან ერთი და იგივეა ჰაერში.

ამ რიგად ჰაერის უმთავრეს ელემენტებათ მჟავბადი და აზოტი ითვლებიან, მაგრამ ნაკლების ყურადღების ღირსნი არც სხვები არიან, თუ იმ მხრივ შევხედავთ, სიცოცხლისათვის რამდენად მარგებელნი ან მავნებელნი არიან. ამათგან ყველაზედ მეტის ყურადღების ღირსი ნახშირ-მჟავაა.

—

ნახშირ-მჟავა ჰაერს ძალიან ცოტა ურევია: 10,000 ზომა თავისუფალ ჰაერზედ სულ 4—5 ზომა ნახშირ-მჟავა მოდის. ნახშირ-მჟავაც მჟავბადისა და აზოტისავით გაზია, მაგრამ ჰაერთან შედარებით მძიმე; წვისა და სუნთქვისათვის უვარგისია, მომშხამველია. მაშასადამე, ამიტომაც მეტის ყურადღების ღირსია. შედარებით ჰაერის შემადგენელ სხვა გაზებთან, ნახშირ-მჟავას რაოდენობა ჰაერში სხვა-და-სხვა პირობებში და სხვა-და-სხვა ადგილას სულ სხვა-და-სხვაა და აქედგან, რასაკვირველია, მავნებლობაც მისი ზოგან მეტია, ზოგან ნაკლები: მაგალითად, მცირედ დასახლებულს ადგილებში, სოფლად და მთაში, იგი სულ მცირე პროცენტს შეადგენს, ხშირად დასახლებულს ქალაქებში მეტს. თავისუფალი ჰაერი ნაკლებს $^{0}/_{0}$ შეიცავს, სახლებისა და სხვა-და-სხვა საკრებულოებისა: თეატრებისა, კლუბებისა, წიგნთსაცავებისა, ეკკლესიებისა—მეტს.

ასე, მაგალითად, ბუსსენგოსი და ლევის გამოკვლევით პარიჟისა და პარიჟიდგან სულ 12 მილის მანძილზედ მდებარე სოფლის ანდილიის ჰაერიც-კი დიდად თურმე განირჩევა ერთი მეორისაგან: პარიჟის ჰაერი (10,000 (ნაწილზედ) 3,19 ნახშირ-მჟავას შეიცავს, სოფლისა მხოლოდ 2,99. განსხვავება, ეჭვი არ არის, დიდია, თუ სახეში ვიქონიებთ იმას, რომ ნახშირ-მჟავას მეათედებსა და მეასედს ნაწილებსაც-კი ჯანმრთელობაზედა და სუნთქვაზედ დიდი გავლენა აქვთ.

ნახშირ-მჟავას რაოდენობაზედ გავლენა აქვს აგრეთვე ამინდსა და დროსაც: ღამ-ღამობითა და ჯანყ-ბურუსიანს, მოღრუბლულს ამინდში მეტია, სხვა დროს ნაკლები, მაღალს მთებზედა და ოკეანეების შუა-გულ ნაკლებია, ხმელზედა და დაბლობს ადგილებში მეტი.

ყველაზედ მეტი-კი ისეთს ადგილებშია ეს მავნე გაზი, სადაც ხალხი იკრიბება, ჰაერი შეხუთულია და არ იწმინდება. მაგალითად, ოთახის ნორმალურმა $^{0}/_{0}$ 0,4—0,5 1,000 ნაწილ ჰაერზედ შეიძლება 0,7 და 2,4 მიაღწიოს, თუ კარები დიდხანს არ იღება. რაც შეეხება დიდს აუდიტორიებსა და სასკოლო ოთახებს, აქ ხომ 3,2—7,2 აღის ნახშირ-მჟავა. ალპიელ მთიულთა ბინებში, მაგალითად, 21-მდე თურმე აღწევს რაოდენობა ამ გაზისა, რადგანაც [illegible] ყინვისა გამო საქონელიც და ხალხი ერთად არიან ერთ-თავად და ყველა ნაჩვრეტებსა და ჭუჭრუტანებს მაგრადა ჰლესენ. ბოლოს ჰაერი იქამდის იშხამება ნახშირ-მჟავათი, რომ ხალხი და საქონელი თითქმის იხოცება ნელ-ნელა და ნახშირ-მჟავაც თავისს თავადა კლებულობს მატებას. მიზეზი აქ ამონასუნთქი ჰაერის ნახშირ-მჟავაა. როდესაც ჰაერი ისეთივეა, როგორიც ამონასუნთქი, ე. ი. 4$^{0}/_{0}$ მეტს ნახშირ-მჟავას შეიცავს და 16$^{0}/_{0}$ ნაკლებს მჟავბადს, ამ ჰაერით სუნთქვა შეუძლებელი-ღაა, სიკვდილი მოსდევს.

მაშ თუ ასე მავნებელი და საშიშია ეს გაზი, საჭიროა ვიცოდეთ, საიდგან ვრცელდება იგი და როგორ ხდება, რომ ამდენი ხნის განმავლობაში დედამიწის ჰაერი მთლად არ მოშხამება, არსებობა არ მოისპობა? მაგრამ ამის შესახებ შემდეგ იყოს, რადგანაც საგანი ძრიად საყურადღებოა და საჭიროა უფრო ვრცლად და სავსებით იქმნეს გაცნობილი.

Morosus.

* * *

საბრალო ქალს რევოლვერი დაუცია მარცხენა ძუძუში. საბრალომ შემდეგ ცოტა ხანი-ღა იცოცხლა და სულ იმას ევედრებოდა ღმერთს, რომ დროზედ გარდაცვლილიყო. საბრალო ასე თურმე ამბობდა: ერთი წელიწადია თავის მოკვლა მინდოდა, მაგრამ აქამდის მოხერხებული დრო ვერ დავიგულე. ეხლა კი მეც მოვიკალ თავი და ჩემის მიზეზით ერთს კვირაში ვინმე აქაური კიდევ მოიკლავს თავსაო. ეს მეორე, ვინ არის, არავინ იცის.

ლადო გორის-პირელი.

უცხოეთი

—

ვენეცუელა და კოლუმბია. ამერიკის ამ ორ რესპუბლიკის შორის ომი აუცილებელი გახდა. ორივე რესპუბლიკა სიომარ გემებს აწყობს და საზოგადოდ ომისათვის ემზადება. მაგრამ საქმე იმაშია, რომ არც ერთს საჭირო ფული არა აქვს. პრეზიდენტმა კასტრომ არ იცის რა ჰქმნას. ეს შეტაკება ფრიად აუარესებს ვენეცუელის ეკონომიურს მდგომარეობას, რომელიც უიმისოდაც სანუგეშო არ იყო.

ღირებულობის ქაღალდებმა 20—25°/₀ დაიწია; დიდი სავაჭრო ფირმები დეპეშით სთხოვენ ევროპასა და შეერთებულ შტატებს, რომ საქონლის გზავნა შეაჩერეთო. ამის გამო საბაჟო გადასახადები შემცირდა და მთავრობამაც დაუკლო მოხელეთ ჯამაგირი 50°/₀, კოლუმბიაც არ არის უკეთეს მდგომარეობაში; ღირებულობის ქაღალდები იქაც დაეცა და ვაჭრობა შეჩერებული იქნა. ორმავე მეტოქე სახელმწიფომ დიდ-ძალი ფული უნდა ისესხონ.

—

საფრანგეთი. ამ დღეებში ფრანგულს ენაზედ გამოვიდა წიგნი „la guerre fatale“, რომლის ავტორი პოლკოვნიკი დანრიტი ამბობს, რომ საფრანგეთსა და ინგლისს შორის ომი აუცილებელიაო. დანრიტი წინასწარმეტყველებს ამ მემკვიდრეობითის მტრის უეჭველად დამარცხებასა. ომს დაიწყებს ინგლისი ჩვეულებრივის ხერხით, ე. ი. ომის გამოუცხადებლად ბისერტს დაეცემა, მაგრამ ინგლისის ჯარი ძლეულ იქმნება და მისი ხმელთა-შუა ზღვის ფლოტი — გაფანტული. შემდეგ წყლის ქვეშ მოსიარულე ნავები თავისას იზამენ და ბრიტანიის ლომის სიამაყეს ფრთას შეაჭრიან. შემდეგ პოლკოვნიკი დანრიტი დასძენს, რომ მე სულაც არა მძულს ინგლისიო, პირ იქით მაკვირვებს იგი, და უყურებ მას, როგორც გარეულ მხეცს მსხვილ-კბილებიანსა და ძლიერ ბრჭყალებიანს. ინგლისი მართლაც შესანიშნავი მხეცია და ვერავინ უარჰყოფს ბევრს მისს ღირსებას. იგი ძლიერია და კარგად გამოწვრთნილი, უსირცხვილო, სასტიკი და ხეპრე. ამისათვის მე იმდენად მაოცებს იგი, რამდენადაც მისი განადგურება მსურს. პოლკოვნიკი დანრიტი დარწმუნებულია, რომ ყველა ერის თანაგრძნობა ამ ომის დროს საფრანგეთისაკენ იქმნებაო.

დეპეშა

(„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან“)

22 აგვისტო.

ფრედენსბორგი. შაბათს მთელი სამეფო გვარეულობა სტუმრებითურთ როსკილდეში წავა რათა განსვენებულის დედოფლის ლუიზის დაბადების დღისა გამო მისი საფლავი ინახულოს.

ხრისტიანია. „Morgenbladet“ და „Aftonbladet“ ტრომსედგან იუწყებიან, რომ „ერმაკი“ იქ მივიდა და გაუვალ ყინულისა გამო წინად განზრახულს გზას აუხვია. „ერმაკმა“ ინახულა ფრანც-იოსების მიწა და მისი სამხრეთ-აღმოსავლეთით რამდენიმე კუნძული აღმოაჩინა, რომელიც რუკაზედ აღნიშნული არ არის. შემდეგ იგი „ახალს მიწაში“ წავიდა და იქაური კუნძულები რუკაზედ აღნიშნა. რამდენიმეჯერ „ერმაკის“ მოძრაობა ყინულმა შეაჩერა.

ბერლინი. ზაცნიცის ესკადრის უფროსი იუწყება, რომ პატარა გემი „Wacht“ დაეჯახა გემს „Sachsen“-სა და დაიძირა. კაცთაგანი ალბათ არავინ დაღუპულა.

ბერლინი. ახალს სასახლეში შუადღით იმპერატორმა პრინცთა, გარეშე საქმეთა მინისტრისა, სხვა მინისტრთა, გენერალიტეტისა და კარის კაცთა თანადასწრებით მიიღო პრინცი ცუნი, რომელმაც წაიკითხა ჩინეთის იმპერატორის წერილი ყვითელ აბრეშუმის ქსოვილზე. აუდიენციის შემდეგ პრინცმა ცუნმა მოიარა საპატიო დარაჯი და ორანჟერეის სასახლეში წავიდა, სადაც იმპერატორი ნაშუადღევს მასთან სადარბაზოდ იქმნება.

უნიონსდალი. ბრიტანიის რაზმის 25 კაცს, აუტსგორნიდგან მიმავალს უეცრად თავს დაესხნენ ბურები მდინარეზე გასვლის დროს, აფიცრები და ორი ჯარის კაცი გადარჩნენ; სამი მოკლულ იქმნა, 4 დაჭრილი და დანარჩენნი დანებდნენ, მაგრამ ნეიტრალობის ფიცი მიიღეს და განთავისუფლებულ იქმნენ.

ბერლინი. ჩინეთის იმპარატორის მიერ გერმანიის იმპერატორთან გამოგზავნილ წერილში გამოთქმულია მწუხარება კეტტელერის მოკვლისა გამო, „რომელიცაო—ამბობს იმპერატორი-მხურვალედ იცავდა ორივე ქვეყნის ინტერესსაო.“ შემდეგ სწერია ძეგლის შესახებ, რომელიც უნდა აგებულ იქმნას იმ ადგილას, სადაც მკვლელობა მოხდა, და საბოდიშო საელჩოს გაგზავნის შესახებ. პრინცს ცუნს მინდობილი აქვს მადლობა გადაუხადოს იმპერატორს ვილჰელმს „დიდი მუშტის“ მოსასპობლად ჯარის გაგზავნისა და მით ზავის საქმისათვის დახმარების აღმოჩენისათვის.

მოსკოვი. ერობის მოღვაწეთა კრებამ სასარგებლოდ სცნო: 1) მეხანიკური დიქტანტის ნაცვლად შემოღებულ იქნას წაკითხულის თხრობა, რომ მოსწავლენი მიეჩვიონ თავისი აზრის გამოთქმას; 2) გააცნონ მოსწავლენი ბუნებას; 3) გააფართოვონ კურსი 4 წლამდის და 4) დააარსონ უმაღლესი სახალხო სკოლები მაზრებში.

ხარკოვი. სატეხნოლოგო ინსტიტუტში მიღებულ იქმნენ 233 მართლმადიდებელი და 7 ებრაელი; ხოლო საეგზამენოდ გამოცხადდა 430, მათ რიცხვში 90 ებრაელი. უნივერსიტეტში მიიღეს 258.

პეტერბურგი. 21 აგვისტოს ელლინთა დედოფალი უავგუსტოესის შვილებით ანდრია და ქრისტეფორეთურთ ნიკოლოოზის გზით სამხრეთ რუსეთში წაბრძანდა.—21 აგვისტოს ბორჯომში გაემგზავრა დიდი მთავარი გიორგი მიხეილის ძე მეუღლითურთ.

23 აგვისტო.

პეტერბურგი. გამოქვეყნებული იქმნა შინაგან შინაგან საქმეც მინისტრის ცირკულიარი გუბერნატორების მიმართ: „პურის მოუსავლობა მთელს გუბერნიასა, ანუ თუნდაც რამდენსამე მაზრაში დროით მიღებულ ღონის ძიებათა მიუხედავად, ადვილად გამოიწვევს როგორც გამოცდილებამ გვაჩვენა მოუსავლიან ადგილებში ავადმყოფობის გაძლიერებას სპეციფიურსენთა განვითარების გამო, როგორც არიან: ცინგა საჭმელის მოსანელებელ დაავადება და ერთგვარს სახადი რაიცა ბრალია ორგანიზმის არა საკმარისოდ გამოკვებისა. ამისათვის მე საჭიროდ ვსცნობ გაუბედურებულ ადგილებს მცხოვრებთ ჯეროვანი სამკურნალო შემწეობა აღმოაჩინოს. თანახმად გუბერნიებისა და მაზრების საერობო დაწესებულებათა დებულების მე 2 მუხლს მე-8 §-ისა ამის გამო მზრუნველობა საერო დაწესებულებათ მოვალეობაა, და უმორჩილესად ვსთხოვ თქვენს აღმატებულებას წარუდგინოთ მომავალს საერო კრების ქვემორე მოხსენებული უმთავრესი საფუძვლნი საქმის მოწყობისა მოუსავლიან ადგილებში და კერძოდ არა საიმედოდ ცნობილ მაზრებში: 1) მაზრაში სამკურნალო და საფერშლო ნაწილები იმდენი უნდა იქმნეს, რომ მკურნალს თავისი ფერშლითურთ შეეძლოს თვალყური ადევნოს ავადმყოფობის გავრცელების მის დამო რწმუნებული ადგილში; თუ სამკურნალო შემწეობა ყველას გაწვდა, უნდა მოწვეულ იქმნეს ახალი მკურნალები; 2) ფერშლებმა დრო გამოშვებით უნდა მოიარონ ეს ადგილები და ავადმყოფობის გაჩენა მაშინვე აცნობენ თავისი ნაწილი მკურნალს, რომელიც ვალდებულია ადგილობრივ სამკურნალო შემწეობა აღმოუჩინოს. 3) როცა ადგილობრივი საავადმყოფონი ავსებულნი იქმნებიან, თვითეული მკურნალს უნდა მიეცეს ფული ას100 მანეთამდის დარჩენილ ავადმყოფთ დასაბინავებლად; ამ ავადმყოფთ მოსავლელად შეიძლება დაქირავებულ იქმნას საგანგებო პირი განსაკუთრებით მარტოხელ მცხოვრებთაგანი; 4) საჭიროა ეხლავე დროით მიღებულ იქმნას საშუალება დასახარჯავად; 5) საზოგადოების ჯანმთელობისა, მიღებულ ღონისძიებათ და საჭიროებით შესახებ მკურნალები აცნობებენ პირდაპირ გამოკვებ დაწესებულების გამგეს. თუ აღნიშნულ ღონისძიებათა რომელიმე ნაწილი აღსრულებული არ იქმნა რაიმე მიზეზისა გამო, თქვენმა აღმატებულებამ უნდა დაწერილებითი მოხსენება წარმოგვიდგინოს ჩვენ.

ამის გარდა თქვენმა აღმატებულებამ უნდა შეადგინოს განსაკუთრებული სამკურნალო მაზრები, რომელიც შეიძლება დაუყონებლივ გაგზავნილ იქმნას იმ ადგილში, სადაც მიღებული ღონის ძიებით გადამდები სენი არ იქმნება მოსპობილი. ამ რაზმების გაგზავნის დროს უნდა შესდგეს კიდევ სათადარიგო რაზმები. თუ ადგილობრივის საშუალებით არ მოხერხდა ზემოხსენებული რაზმების მოწყობა, თქვენმა აღმატებულებამ უნდა აცნობოთ ამის შესახებ როგორც მინისტრს, ისე წითელის ჯვრით რუსეთის საზოგადოების მთავარს გამგეობას. ამ ცირკულიარის თანახმად ღონის ძიების მიღებისა და ყველა სხვა შემთხვევის შესახებ უნდა გვაუწყოთ მე და სამინისტროს დეპეშით.

გამოქვეყნებულ იქმნა გზათა მინისტრის შემდეგი ბრძანება, „როგორც მთავრობამ გამოიკვლია 17 აგვისტოს, ვარშავის გზაზედ მატარებლის № 63 ლიანდაგიდგან გადახდენია, აღმოჩნდა, რომ 1) დამატებითის მატარებლის დანიშვნის შესახებ დეპეშა არ გადაუციათ გზის ოსტატის თვის; 2) ლიანდაგზედ მუშაობას, რომელიც რამდენსამე დღეს გაგრძელდა, მემანქანე არ ხელმძღვანელობდა თურმე, და 3) სამუშაო ადგილი არ ყოფილა შემოღობილი და არტელის მამასახლისს არ აღუსრულებია ამ გვარ მუშაობათათვის დადგენილი წესრიგი. აღნიშნული გარემოებანი მით უფრო საგულისხმოა, რომ მატარებელი № 63 ყოველ დღე დილის და მისი მოძრაობისათვის განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექციათ. სასამართლოს გამოძიების შედეგის გარდა გზის უფროსს მეტი გამოეცხადა საყვედური უყურადღებობისა გამო მოსამსახურეთადმი, გზის სამსახურის უფროსს ლუკინს გამოეცხადა სასტიკი საყვედური, მოძრაობის სამსახურისა და ტელეგრაფის უფროსს ენმანო—საყვედური, და მე-5 დისტანციის უფროსს რუდნიცკის, ვითხოვ სულ თანამდებობიდგან. ამასთანვე არ შემიძლიან არ აღვნიშნო, და რომ მოსამსახურეთ სამაგალითოდ შეასრულეს თავისი მოვალეობანი და მათის მეოხებით რამდენიმე მგზავრთ ვაგონი უვნებლად გადარჩა.

პეტერბურგი. გარეშე საქმეთა მინისტრი გრაფი ლამსდორფი საზღვარ გარეთ წავიდა და სამინისტროს მართვა-გამგეობა თავის ამხანაგს თავად ობოლენსკი—ლელედინსკი—მელეცკიი ჩააბარა.—მიწად მოქმედების მინისტრი სტეველი პეტერბურგში დაბრუნდა და სამინისტროს მხრივა—გამგეობას შეუდგა.

ლონდონი. კიტჩენერი პრეტორიიდგან დეპეშით იუწყება 22 აგვისტოს: „ფრენჩი იტყობინება, რომ მტერმა ტრანსკეის ოლქში გაიარაო. პოლკოვნიკი მონრო თვალ-ყურს ადევნებს მთის გასავლელს. პოლკოვაიკი სკობელი და დორანი ივეს გამოედევნენ. ლოტტერი კრადოკას დასავლეთიდგან და დასავლეთისკენ მიდის. სამხრეთით აუტგორნის მახლობლად იდგა ტუზაკი, რომელიც დასავლეთისაკენ მიდის. შეპურსი, რომელსაც პოლკოვნიკი კოვანი მისდევს. 20 აგვისტოს პონტევუსაკენ გაემართა, მაგრამ ინგგისელებს არ შეებრალა, არამედ ჩრდილოეთისკენ გადაუხვია. გენერალი ვანდგლამი მისდევს სმიტს ფრეზერბურგის სამხრეთით. დანარჩენი ბურთ რაზმები გაფანტული სდგანან მით ხევებში. 60 ბური 16 აგვისტოს ორანჟეს მდინარეზე გავიდა ბეტულიასთან და შეურიდა პატარა რაზმს ლედი-გრეისთან. მდინარის დანარჩენი ადგილები ოლივე თავისუფალია და თვალყურს ადევნებენ.

ვენა. აქ ჩამოვიდა რუსეთის მიწათ-მოქმედებს მინისტრი ერმოლოვი.

რიგა. გამოფენა 2 სექტემბერს დაიხურება.

დონის როსტოვი. 25 აგვისტოს გაიხსნა აქ პირუტყვის გამოფენა მოშენებისა, რომელსაც კავკასიის ცხვართა მომშენებელი კომიტეტი ჰმართავს.

ბრიუსელი საერთა შორისო შაქრის ვონფერენციის შესახებ მოლაპარაკება კარგად მიდის. მთავარინი სახელმწიფონი ახალ კონფერენციის აზრს შეურიგებდნენ. ჰფიქრობენ, კონფერენცია შეიკრიბება ამავე წელს მაგრამ ოქტომბერს კი არა, როგორც სხვა-და-სხვა გაზეთები სწერდნენ.

ბერლინი. პრინციის ცუნის ცუდის მისალმების სიტყვაზე გერმანიის იმპერატორმა მიუგო: „სამხიარულოს, სადღესასწაულო მიზეზს, ზრდილობიანობის უბრალო მოვალეობის აღსასრულებლად კი არ მოუყვანია თქვენი იმპერატორებითი უმაღლესობა ჩემთან, არამედ ფრიად სამწუხაროა და ფრიად საყურადღებო მოვლენას: ჩემი ელჩი ჩინეთის იმპერატორის კარის წინაშე ბარონი კეტელერი ჩინეთის სატახთო ქალაქში მოკლულ იქმნა იმპერატორის ჯარის კაცის ხელით, რომელმაც იარაღი აიღო მის მოსაკლავად უმაღლესის ბრძანებით. ეს წარმოუდგენელი დანაშაულია, რომელსაც თანასწორად ჰგმობს საერთა შორისო უფლება და ჩვეულებანი ყველა ერისა. მე ეს არის მოვისმინე თქვენის იმპერატორებითის უმაღლესობის პირიდგან ჩინეთის იმპერატორის გულ წრფელი ღრმა მწუხარება ამ მოვლენისა გამო, და მე მჯერა რომ თქვენი ძმა იმპერატორი პირადად არ ერეოდა დანაშაულის ჩადენას და შემდეგს ძალმამრეობის მშვიდობიან მეგობართა ხელ-შეუხებელ საელჩოებზედ ხმარებულს, მაგრამ მით უფრო მძიმე ბრალი ედება მისთ მრჩეველთ და მთავრობას, რომელნიც აწ ნუღარ შესდგებიან, მათის ბრალის შენდობას მიაღწევს არა მარტო საბოდიშო საელჩო, არამედ აწინდელი ყოფაქცევა მათი თანახმად საერთა შორისო უფლებისა და განათლებულ ეროა ჩვეულებისა. თუ ჩინეთის იმპერატორმა ამიერიდგან განაგო თავის დიდი იმპერია მტკიცედ ამ კანონის თანახმად, მისი იმედიც განხორციელდება — შარშანდელი არეულობის ბნელი შედეგი ძლეულ იქმნება და ჩინეთ—გერმანიის შორის წინანდებურად მტკიცედ დამყარდება მშვიდობიანი მეგობრული განწყობილება ორივე ერისა და მთელის კაცობრიობის ცივილიზაციის სასიკეთოდ გულ-წრფელის სურვილით, რომ ეგ ასრე მოხდეს, მივესალმები მე თქვენს იმპერატორებითს უმაღლესობას.“

განცხადებანი

ვიყვან „ნახლებნიკებს“
იაფად.
გონჩაროვის ქუჩა, 28.
თოიძე
(2—184—1)

კვალინდებულათ ვამზადებ ბავშვებს ყველა სასწავლებელში შესასვლელათ. ფასი 3—5 მანეთი. Подготовляю дѣтей для поступленія во всѣ учебныя заведенія.

Адресъ: Андрѣевская улица № 23.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 23-го Августа 1901 г. სტამბა გრ. ჩარკვიანისა, სასახლის ქუჩა, № 117, 118. რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.